Cherepon

El **cherepon** (o **chiripon**, o **kyerepong**, o **okere**) és una llengua guang meridional que parlen els cherepons a la regió Oriental de Ghana. Hi ha entre 111.000 (2003)[1] i 145.000 parlants de cherepon.[2] El seu codi ISO 639-3 és **cpn** i el seu codi al glottolog és **cher1271**.[3]

Cherepon

Altres noms	**Chiripon**, **Chiripong**, **Kyerepong**, **Okere**
Tipus	llengua i llengua viva
Parlants	
111.000 (2003, ethnologue)[1] 145.000(joshuaproject)[2] principalment a regió Oriental	
Parlat a	Ghana
Autòcton de	regió Oriental
Classificació lingüística	
llengua humana llengües nigerocongoleses llengües congoatlàntiques llengües volta-congoleses llengües kwa llengües nyo llengües potou-tano llengües Guang	
Codis	
ISO 639-3	cpn (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=cpn)
SIL	cpn
Glottolog	cher1271 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/cher1271)
Ethnologue.com	cpn (http://www.ethnologue.com/language/cpn)
IETF	cpn

Contingut

Família lingüística

El cherepon és una de les llengües guangs meridionals. Les altres llengües que, segons l'ethnologue i el glottolog formen part d'aquest subgrups de les llengües tanos que formen part de les Llengües nigerocongoleses, les llengües kwa són: l'awutu, el gua i el larteh. Totes aquestes llengües es parlen a Ghana.[4] Segons el glottolo el cherepon i el gua formen el subgrup de les llengües gua-cherepon, que són llengües gua Hill Sud juntament amb el larteh les quals formen, juntament amb l'awutu, el grup de les llengües guangs meridionals.[3]

Situació geogràfica i pobles veïns

Els cherepons tenen el territori a l'est de la ciutat de Koforidua, al nord dels Lartehs, entre les zones de les llengües ga i twi, a la regió Oriental de Ghana.[1]

Segons el mapa lingüístic de Ghana de l'ethnologue, el territori cherepon està situat al nord-est d'Accra, no gaire lluny del riu Volta. Els cherepons són veïns amb el territori dels dangmes al nord i est, dels lartehs al sud i dels àkans a l'oest i sud-oest. El territori dels ga no està gaire lluny, al sud, després del territori dels lartehs.[5]

Gramàtica

En la gramàtica del cherepong el verb inclou inflexió verbal, realitzada generalment mitjançant la variació del to; encara que de vegades també es realitza mitjançant afixos.

Sistema fonològic

El cherepong comparteix el mateix sistema fonològic amb la resta de llengües Kwa

		bilabial	alveolar	palatal	velar	labiovelar
Oclusiva		*p	*t			*kʷ
Implosiva	**sorda**	*ƥ	*ƭ		*ƙ	*ƙƥ
	sonora	*ɓ	*ɗ	*ʄ	*ɠ	*ɠɓ
aproximante		*ʋ̃, *ʋ	*ɪ̃, *l	*y, *ỹ	*ɰ̃, *ɰ	*w̃, *w
nasal		*m	*n	*ɲ	*ŋ	*ŋʷ

Les vocals es divideixen en orals /*i, *ɪ, *ɛ, *a, *ɔ, *ʊ, *u/ i nasals /*ĩ, *ɪ̃, *ɛ̃, *ã, *ɔ̃, *ʊ̃, *ũ/.

Lèxic

Els numerals del cherepong reconstruïts a partir del subgrup de llengües protou-tano:

'1'	*-kʊ̃
'2'	*-wiã*-ɲuã
'3'	*-sã
'4'	*-nã
'5'	*-nũ
'6'	*-siã
'7'	*-suŋu
'8'	*-wɔcwɛ
'9'	*-kolã
'10'	*du*bu-lu

Sociolingüística, estatus i ús de la llengua

El cherepon és una llengua vigorosa (EGIDS 5a): Tot i que no està estandarditzada, la utilitzen persones de totes les edats i generacions tant en l'entorn de la llar com en l'entorn social en totes les situacions.[6] No hi ha escriptura en cherepon. Els cherepons també parlen l'àkan.[1]

Referències

1. «Cherepon. A language of Ghana (http://www.ethnologue.com/language/cpn)». ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].
2. «Language: Cherepon (http://joshuaproject.net/languages/cpn)». joshuaproject. [Consulta: 16 març 2015].
3. «Language: Cherepon (http://glottolog.org/resource/languoid/id/cher1271)». glottolog. [Consulta: 16 març 2015].
4. «South Guang (http://www.ethnologue.com/subgroups/south-guang-0)». ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].
5. «Mapa lingüístic de Ghana. El Cherepon és el número 68 (http://www.ethnologue.com/map/GH)». ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].
6. «Cherepon in the Language Cloud (http://www.ethnologue.com/cloud/cpn)» (en anglès). ethnologue. [Consulta: 16 març 2015].

Bibliografia i enllaços externs

- Rapp, Eugen Ludwig. 1939. *Sprichwörter der Kyerepong von Apirede* (*Guang Studien I*). Mitt. de Ausland-Hochschule i de la Universitat de Berlín 42. 127-158.
- Cherepong a Ethnologue (http://ethnologue.com/language/cpn)
- Cherepon in Ghana (http://joshuaproject.net/people_groups/11323/GH). The Joshua Project

Enllaços externs

- Cherepon al multitree (http://multitree.org/codes/cpn)